

Protokoll fört vid pleniföredragning

Regeringskansliet

Allmänna byrån, Rk1

Närvarande

VT - HJ - TE - AH-J - AH - FK - AR - CW

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

L a n t r å d

Veronica Thörnroos

Föredragande

Vicelantråd

Harry Jansson

Protokollförare

Förvaltningschef

Dan E Eriksson

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 16

Åland och Corona-krisen.

ÅLR 2020/3194

55 Rk1

Landskapsregeringen beslöt sända skrivelse till statsrådet enligt bilaga 1.

Datum
24.4.2020

Dnr

Bilaga 1Statsrådet
registratorskontoret@vnk.fi

Hänvisning

Kontaktperson
Dan E ErikssonÄrende
ÅLAND OCH CORONA-KRISEN

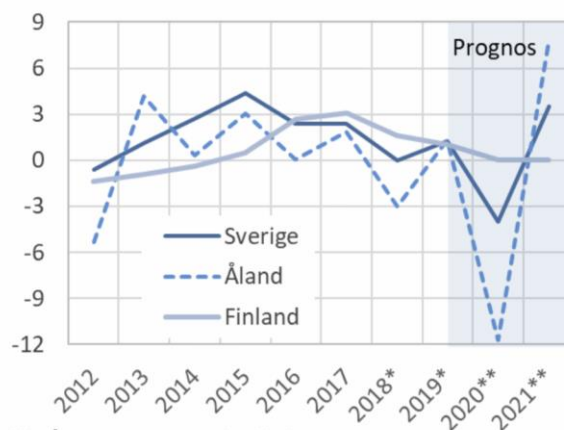
Landskapsregeringen önskar på detta sätt uppmärksamma statsrådet på den situation coronavirusbekämpningen och undantagstillståndet hittills lett till för Åland samt informera om sin syn på vilka åtgärder som nu behöver vidtas.

Inledningsvis konstaterar landskapsregeringen allmänt att den så kallade samhällssmittan på Åland sannolikt är mycket begränsad. Fram till den idag. hade sammanlagt 12 fall av Covid19 smitta konstaterats, varav 5 efter resa och 4 vid kontaktpårning bland personer som varit i kontakt med någon som insjuknat efter resa. I nuläget förefaller det som om dessa smittkedjor har varit väl kontrollerade och upphört. För 3 fall har ingen säker smittkälla kunnat identifieras. Landskapsregeringen bedömer ändå att Covid19-epidemin inte har fått något signifikant fotfäste på Åland. De ikraftvarande åtgärderna som vidtagits på basis av smittskyddslagen för att minimera de fysiska kontakterna har därmed i nuläget begränsad faktisk verkan.

En sannolik konsekvens av det effektiva smittskyddet och de synnerligen stränga restriktionerna för gränsövergång är att endast en liten del av befolkningen på Åland nu har immunitet mot Covid19. Epidemin har således för Ålands del sannolikt skjutits på framtiden. En positiv effekt av att det ännu har varit så få fall på Åland är att Ålands hälso- och sjukvård i samarbete med sjukvården i riket haft möjlighet att så långt det är möjligt förbereda sig för mer frekventa Covid19 fall, delvis genom att ställa om delar av verksamheten. En negativ effekt av detta är att viss planerad och icke-brådskande vård inte genomförs, vilket skapar framtida vårdköer.

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har gjort en första bedömning av vilka effekter den uppkomna situationen har för ekonomin och näringslivet på Åland. Utredningen visar att skadeverkningarna är omfattande och proportionellt sett betydligt värre än i landet som helhet till följd av näringslivets struktur. ÅSUB beräknar att BNP år 2020 minskar med drygt 11 %. Se nedanstående graf.

Figur 7. BNP-volymtillväxt för Åland, Finland och Sverige 2012–2021¹⁸

Källa: ÅSUB, SC, SCB. Egna beräkningar.

*Preliminära beräkningar.

**Prognoser från respektive lands finansministerium, samt ÅSUB.

Arbetslösheten beräknas enligt grundscenariot stiga till ca 20 % i juni för att på årsnivå uppgå till ca 10 % under förutsättning att det sker en återgång till normalt rese- och konsumtionsbeteende under andra halvan av 2020 och under 2021. ÅSUB:s rapport har publicerats idag och finns på deras hemsida (<https://www.asub.ax/sv/utredning/konjunkturlaget-varen-2020-och-coronakrisen>).

Landskapsregeringen kan konstatera att samtidigt som antalet fall varit begränsat är de ekonomiska följderna omfattande.

Mot den här bakgrunden är det angeläget att de av landskapsregeringen framförda och väl motiverade önskemålen om praktiska tillämpningar och regionala avvikelser framöver beaktas.

Covid19 testkapacitet har nu stärkts på Åland och en del tester kan göras lokalt. Denna kapacitet kommer stärkas ytterligare de närmsta veckorna vilket kommer innebära ännu bättre möjlighet att tidigt diagnostisera Covid19, även bland personer med milda symptom. Detta innebär bättre förutsättningar för att spåra och bryta smittkedjor samt bättre möjlighet att övervaka epidemin.

Landskapsregeringen anser att följande förändringar bör övervägas samtidigt som Covid19 testning och smittspårning skalas upp:

- Öppna skolorna igen och revidera rekommendationen om att hålla barn hemma från dagis och lågstadiet: Med tanke på att det i mitten av maj bara kommer vara ett par veckor kvar på terminen kommer avvecklande av skolstängning sannolikt ha låg risk för omfattande ökning av smittan. Särskilda åtgärder behövs fortsättningsvis för att skydda riskgrupper. En öppning av skolorna skulle ge dem bättre förutsättningar att beakta socialt utsatta elevers situation.
- Avveckla delar av restaurangförbudet: Ett första steg skulle kunna vara att tillåta uteservering och begränsad servering inomhus, med avstånd mellan borden och fortsatt förbud mot att stå vid bardisk och liknade.
- Tillåta offentliga sammankomster med fler än 10 personer: Detta kan ske

gradvis mot medelstora evenemang samtidigt som utvecklingen av epidemin monitoreras. Förenings-, idrotts- och lägerverksamhet prioriteras. Även museer, bibliotek etc. borde kunna öppnas stegvis. Det borde även vara möjligt att beakta de lokala förhållandena.

- Resande till och från Sverige och därtill kopplad 14 dagars karantän: Epidemiläget i Sverige behöver följas ytterligare innan det går att bedöma lämplig tidpunkt för att tillåta mer omfattande persontrafik på färjor och inresa till Åland för andra än finska medborgare, personer skrivna i Finland och vissa andra grupper. Även viss övrig persontrafik på färjorna bör redan nu tillåtas när det finns särskilda skäl såsom arbetspendling och flyttning. Möjligheterna att arbetspendla bör vara jämbördiga och oberoende av om gränsövergången sker dagligen landvägen i norra Finland eller periodvis med färja.

Redan nu bör undantag göras för sjukvårdspersonal. Sjukhuset på Åland bemannas normalt sett till 25 – 30 procent av läkare från Sverige, andelen läkare och vårdpersonal som rekryteras till sommaren uppgår till över 50 procent. Sjukhusets verksamhet är så väl kort- som långsiktigt starkt beroende av personal från Sverige. Det ligger även i arbetsgivarens intresse att i sammanhanget iaktta noggrannhet för att undvika smittspridning. Landskapsregeringen har tidigare idag informerat social- och hälsovårdsministeriet om de konsekvenser som uppstår om man inte kan lösa frågan om den svenska personalen, som på permanent och regelbunden basis verkar inom sjukvården på Åland.

Därtill anser landskapsregeringen att följande bör kvarstå oförändrat tills vidare, med särskild betoning på att skydd av äldre och riskgrupper fortsatt kommer vara en central del av strategin:

- Allmänna rekommendationer om hygien, distansarbete och minskade fysiska kontakter i vardagen, framför allt för personer äldre än 70 år och personer som tillhör riskgrupper.
- Besöksförbud till äldreboenden, sjukhuset och motsvarande boenden för andra riskgrupper.

Avslutningsvis konstaterar landskapsregeringen att undantagstillståndet och händelserna sedan det utfärdades visat på att det finns ett betydande behov av att se över hur självstyrelselagen och beredskapslagstiftningen förhåller sig till varandra, vilket kan beaktas i samband med den pågående revideringen av självstyrelselagen.

L a n t r å d

Veronica Thörnroos

Vicelanråd

Harry Jansson

FÖR KÄNNEDOM: Justitieminister Anna – Maja Henriksson
Riksdagsman Mats Löfström
Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden